

অবিষত তেজৰ ক্রন্দন

অবিষত তেজৰ ক্রন্দন
হেম বৰা

অবিষত তেজস ক্রন্দন

অবিষত তেজস ক্রন্দন

হেম বৰা

এই দশকৰ ভিতৰত যি কেইজন নতুন কবিয়ে অসমৰ
কাৰতে পঢ়ে ভিন্নমুখী প্ৰগতিশীল কবিতা বচনা কৰি আহিছে
সেইসকলৰ অন্ততম কবি হ'ল শ্ৰীহেম বৰা। জন জীৱনৰ শ্বৰ
আৰু বৈপ্লৱিক চিন্তা ধাৰাই তেওঁৰ কবিতাক প্ৰাণময় কৰি তুলিছে।
গতানুগতিক সমালোচনাই হয়তো এটা সকল কবিক স্বীকৃতি
সহজে দিব নুখুজিব, কিন্তু সময়ে এদিন এই সকলক স্বীকাৰ কৰি
লবই লাগিব।

অধ্যাপক হেম বৰা মোৰ বন্ধু। সেইবাবে তেওঁৰ কবি-
তাৰ বিস্তৃত সমালোচনা নকৰি উপযুক্ত সমালোচকৰ হাতত সেই
কাৰ্য্য আছুভীয়াকৈ গটোৱা হ'ল।

এই সংকলনত বিভিন্ন পত্ৰিকাত প্ৰকাশ হোৱা একুবি
এটা কবিতাহে নিৰ্বাচিত কৰা হৈছে। ছমহীয়া নীলাচলত
প্ৰকাশিত "বিফুৰাভা"ৰ দৰে প্ৰখ্যাত বহুতো কবিতা আমি ইয়াত
ঠাই দিব নোৱাৰিলো। বজাৰত কাগজৰ দুপ্পাপ্য হোৱাৰ বাবে
সংকলনটো সৰু কৰা হ'ল।

—নন্দ বৰা

৭/২/৭৪

সংকলয়িতা আৰু প্ৰকাশক অধ্যাপক নন্দ বৰা গোলাঘাট বাণিজ্য
মহাবিদ্যালয়।
মুদ্ৰক—অসমী ছপাশাল, গোলাঘাট, ১৯৭৪ মূল্য—১৫০ টকা।

একুনি এটা কবিতাৰ সংকলন
'অবিৰত তেজৰ কন্দন'

একাধিকমে কবিতাবোৰ—

স্বাক্ষৰ ; দুখন বজ্জ কঠোৰ হাত ; মহানগৰৰ জুই ;
নগুংসকৰ স্বৰ্গ ; নদীৰ বুকুত চৌ : সবিস্ময় ফুলৰ নাচ ;
মুক্ত বিহঙ্গমৰ প্ৰভীক্ৰান্ত ; এজন বে-সামৰিক সৈনিকৰ
উজ্জ্বল ; অগ্ৰগামীৰ প্ৰতি ; দংশন ; আউসীৰ জোন ;
আমাৰ আজন্ম সংগ্ৰাম ; ধুমুহাক জনাৰ্থ আগত ;
বক্তা নিচান ; আমি নীলকণ্ঠ , মোৰ খোজবোৰ ;
প্ৰভৃতি ; বিহেতুকে ; প্ৰতিটো শব্দৰ অৰ্থগত ;
মেলিদিয়া দুখন হাত , সিহঁত তই আছে আৰু
আমাৰ কঠিন দেহ ।

আৰু কবিতা সমূহ বোৰা পাঁচটা
বছৰৰ ভিতৰত

ছমহীয়া নীলাচল, সাপ্তাহিক নীলাচল, অনমবাণী,
আকাশবাণী, গুৱাহাটী, অজন্তা, আমাৰ প্ৰতিনিধি,
ভট্টাচাৰ্য, বৰ লুইত, জনমভূমি, নতুন প্ৰবাহ, আকাশ,
তৃপ্তি, জোনবিবি, সুনন্দ প্ৰভৃতি কাকত আলোচনীত
প্ৰকাশ হৈ গৈছে ।

স্বাক্ষৰ

আটাইবোৰে মোক বেৰি ধৰিলে
সিহঁতৰ হাতে প্ৰতি একোডাল তীক্ষ্ণ বৰ্ষা
আৰু প্ৰতিটোৰ চকুত একোটাকৈ অগ্নি পিণ্ড ।

মোৰ আঁঠু ক'লা হ'ল ।

মই থোকাখুকি মাতেৰে সিহঁতক জনালো অভিনন্দন
কলো হাতত ময়ো এডাল বৰ্ষা লম
কাৰণ ময়ো সিহঁতৰ শাবীতে এতিয়া ।

দেখিলো এইবাৰ সিহঁতৰ চকুবেদি
হঠাতেই বৈ গ'ল একোটা পাহাবীয়া জুৰি ।

সিহঁত মৌন হ'ল ।

মাথোন এজনে দাঁড়ি ধৰিলে মোৰ আগত
সিহঁতৰ সংগ্ৰামৰ নতুন খচৰা খন
আৰু সিহঁতৰ নামৰ তলতে ময়ো লিখিলো
মোৰ নামটো সানন্দেৰে ।

দুখন বজ্জ কঠোৰ হাত

বব দুখেৰে মই সিহঁতক কলো
তহঁত একোটাইত মূৰ্খ
সিহঁতে আকৌ ফুৰ্তিত গালে
মনোবঞ্জনৰ গীত,

আকৌ যেতিয়া দঢ়তাৰে কলো
সিহঁতে ধৰিলে উদাত নাচ।

মই যেতিয়া সিহঁতৰ মাজলৈ গ'লো
সিহঁত পিচুৰাই গ'ল
ব'বলৈ কলো লগ পাণ্ডু বুলি
সিহঁত কিন্তু অৰণ্যত লুকাল।

মই কলো—
তহঁত একোটাইত অজ্ঞগৰ
সিহঁতে নামাতিলে,

মই আকৌ কলো
তহঁতৰ গাত মূৰ নাই
সিহঁতে এইবাৰ দাঙি ধৰিলে
নিৰ্ভয় চাবনিৰে
দুখনকৈ বজ্জ কঠোৰ হাত।

মহা নগৰৰ জুই

মই জ্বলা দেখিছোঁ বাতিৰ পাহাৰত জুই
দেখিছোঁ অৰণ্যত অনেক বনজুই
লহ লহ জিভামেলি
কোমল গাভৰু অৰণ্যক ধৰ্ষণ কৰা
দেখিছোঁ সহস্ৰবাৰ,
ধোঁৱা আৰু ছাইৰে আকাশত সজা
উচ্ছ্বাল ছবি।

মই জ্বলা দেখিছোঁ চিমিক্-চামাক্ চাকি
তেল আৰু শলিতাৰ টনা-টনি
শুনিছোঁ অনেক হুমুনিয়াহ কাষৰত বহি
বুঢ়ী আইতাৰ বয়সৰ ভাটীত
হেৰুৱা জীৱনৰ বোকোচাত অহা
অপূৰণ সপোন বাসনা।

উপলব্ধি কৰিছোঁ অনেকবাৰ
হতাশাক বুকুত সাৱটি জীয়াই থকা
ভিখাৰীৰ জীৱন দৰ্শন আৰু
ভোকৰ তাৎপৰ্য।

দেখিছোঁ অনেক আকৃতি বিশীনা ৰমণীৰ চকুত
ঘৰ আৰু সন্তানৰ অপূৰ্ণ আশাই
তুলি যোৱা সকলো ধ্বনিৰ মৰ্মত
কাকণ্য আৰু যাদুনাৰ নিৰ্মম প্ৰহাৰ।

দেখিছোঁ। ফুটপাথত বাগৰি বাগৰি যোৱা
অসহায় পদ এক ভিখাৰীৰ চকুত
জীয়াই থকাৰ অদম্য সপোন আৰু
চিবন্তন আশাৰ মিচিল।

আৰু দেখিছোঁ বাতি কেঁচনত চেঙালুতি পৰা
বস্ত্ৰহীন, অন্নহীন, স্বামীহীন নাৰীৰ গৰ্ভত
বাঢ়ি অহা অচিনাকি ভ্ৰূণৰ বিভৎসতাত
নবকৰ জুই।

দেখিছোঁ অনেক, অনেকবাৰ
এইবোৰ হৃদয় ভস্মীভূত কৰা
মৰ্মস্তুদ মহানগৰৰ জুই।

নপুংসকৰ স্বৰ্গ

আমি যিবোৰ সপোন দেখিছিলো
হেৰা মোৰ যৌৱনৰ কনিক সহচৰী—জালুকবাৰী
সভ্যতাৰ সু-উচ্চ শিখৰত
কৃষ্ণ চুড়াৰ পাতৰ ফাকেদি সবকি অহা
পুৰ্ণিমাৰ জোন যেন আমাৰ যৌবন
নিৰিবিলি পোহৰত আমাৰ ভবিষ্যত।

আমি পাছৰো কেনেকৈ হেৰা মোৰ সহচৰী
সাত মাইলৰ হাজাৰ সপোন
'কাকতি হোটেল'ৰ আও পুৰণি চকীত
খুবমাত কামোৰ মাৰি চাহত চুমাৰে
খেদিবলৈ অৱসাদ অনেক বঙিন আবেলিৰ
অন্তৰোৰ সপোন বিলাসী ডেকা
বহি মুখা-মুখী হেৰা জালুকবাৰী

শৰ্মা চালিত কেনটিনৰ টিনৰ চকীত
আমাৰ কল্পনা আমাৰ যৌথ কামনা
কত বগুনা অলকা হাচনাহানা বেজীয়া ইলাৰ
চকুৰ কোণত আমি দেখিছিলো
সোণালী আপেল
আৰু তাৰ নিচাত আমাৰ তৰুণ
পান-বজাৰ কাঁচা বজাৰ উৰ্বশী অপ্সৰা
অশোকা, ন'ভা, কেপ্ৰিকোত
দেউতাৰ টকাৰ শব্দ আৰু আমাৰ স্বৰ্গ।

সেই জালুকবাবীত
দুখৰ কৃষ্ণ চুড়াব জক্ মক্ দেখি
বঙা পাহিৰ উচ্চলতাও উবাই দলোঁ
আমাৰ ভবিষ্যৎ

স্বৰ্গভ্ৰষ্ট আমি যেন পাৰিজাত
আমি যেন .....
আমি যেন .....
আমি যেন নপুংসকৰ দল।

নদীৰ বুকুত চোঁঃ সবিস্ময় ফলৰ নাচ

নদীৰ বুকুত চোঁ
সবিস্ময় ফলৰ নাচ

আকাশত তাৰ চিন
দুবন্ত হাতী পটি
মোৰ চোলাৰ জেপত
জীবন সচাৰ কাঠি

নদীৰ বুকুত চোঁ আকোঁ
বিবিধা পতীয়া জোন
তাৰ আগৰ তামূলী তৰা
চেমি কলনৰ দট্

আকোঁ এপাত সবিস্ময় ফল
চিমিক-চামাক চাকি
নিজ্জাণ মাটিৰ পুতলাত
জীবন জীয়া ফাকি

নদীৰ বুকুত চোঁ
বাতিৰ উচুপনি
যেন কুজ্জনবত
অচিন যুগল পখি

মুক্ত বিহঙ্গমৰ প্ৰতীক্ষাত

আমি যি কৰিছোঁ সংগ্ৰাম
যৌৱনৰ প্ৰতিটো খোজত
তাৰ সোণালী ফচল এদিন
লাগিব ধাত
যিহেতু অনিয়ত বক্তৃতাৰ দৰে
আমাৰ সংগ্ৰাম গতিশীল।

আমি যি কৰিছোঁ সংগ্ৰাম
আকাছৰ সোণালী চুৰি লৈ
ফেৰ পাতি দুৰ্গাস্থ সময়ক,
আমি শিকনি দিম
যিহেতু আমাৰ সংগ্ৰাম
প্ৰজাৰ পৰশত অক্ষয়।

আমাৰ বাসনাৰ ধ্বংসস্তম
আমি কৰিছোঁ উদ্বাটন
হাজাৰ বছৰীয়া কফনত
সাৰপাই উঠিব জীৱাশ্ম
আৰু লগে লগে উদ্ভিত হব
জনতাৰ নবীন সূৰ্য্য।
আৰু তাৰ সোণালী কাঁড়েৰে
আমাক কবিব বাউল
আমি তেতিয়া সকলোবোৰ গীত তম
আৰু
মুক্ত বিহঙ্গম হৈ ডেউকা কোঁৱাম
নবীন প্ৰজাৰ গভীৰ প্ৰশান্তিত।

এজন বে-সামৰিক সৈনিকৰ উক্তি

আই, তোমাৰ বুকুত শুই থকা সূৰ্য্যই
আমাক সকলোই দিছে
আমি হাতত বৰ্ষা লৈ
আমি হাতত কুপান লৈ
আগবাঢ়ি যাওঁ
এই বে-সোণালী ফচল
আই তোমাৰ বুকুৰ
এই সেউজী সন্তাবৰ মানিকী ইন্ধন
আমাৰ হৃদয়ত,
সেইবাবে আই আগবাঢ়ি যাওঁ
তোমাৰ বুকুৰ সূৰ্য্যৰ প্ৰভা
আমাৰ পাখিৰ হব
আমাৰ হাতৰ বৰ্ষাই
সিহঁতৰ আগ্ৰেজাঙ্কৰ বোধিব পাৰিম
যিহেতু আমাৰ বুকুৰ সাহসৰ উৎস
আই, তোমাৰ প্ৰেম।

আই, তোমাৰ চকুপানী
নেলাগে ম'চিব হৃহাতেৰে
আমি ম'চি দিম হৃদয়ৰ তপত শোনিতেৰে
সন্দ্ৰাস বাদীৰ শৈল হৰ্গ
আমি ভাঙি দিম
আমাৰ হাতৰ কুপানেৰে
ভাঙি দিম সুবিধাবাদীৰ চকুৰে
ভাঙি দিম আমাৰ নামেৰে সন্দ্ৰা

সিহঁতৰ গগণ চুখা অটালিকা

ভাঙি দিম

তোমাৰ বুকুত সিহঁতৰ পদাঘাতৰ গৰ্জ

যিহেতু আমাৰ হাতত আই

তোমাৰ প্ৰেমৰ বিমল অস্ত্ৰ ।

সেইবাবে আঠ

তুলি লগো হাতত কুশাণ

আমাৰ স্বাধীকাৰৰ বাবে

বিশ্ব দৰবাৰত আমি সাজি যাম

কেঁচা শোণিতৰ স্তম্ভ

যাৰ ফলকত লিখা ব'ব

স্বাধীকাৰৰ বাবে

জন-সাধাৰণৰ বাবে

আমাৰ বক্তাক্ত প্ৰাণাহতি ।

অগ্ৰগামীৰ প্ৰতি

ক্ৰৈব্যাঃ মান্ন গমঃ পাৰ্থ নৈত্যত্বা পাণ্ডতে ।

কুদ্ৰঃ হৃদয় দৌৰ্জলং ত্যক্তেতিষ্ঠঃ পবস্তপ ।

—গীতা ।

ক্ৰৈবতাক নতশিবে কবিবা স্বীকাৰ কিয়

হৃদয়ৰ কুদ্ৰ দুৰ্জলতাত

সংগ্ৰামী মাতৃত্ব ক্ৰীত্ব শোভাহীন

পুৰুষৰ প্ৰতিজ্ঞা ভীষণ

কিয় তোমালোক কবিবা পলায়ণ

সমুখত জীৱন সংগ্ৰাম

আত্ম মৰ্যাদাৰ ।

ক্ৰৈবতাক নতশিবে কবিবা স্বীকাৰ কিয়

সংগ্ৰামৰ মহান ব্ৰহ্মত :

ভীষণ প্ৰতিজ্ঞাবে আগবাঢ়া, আগবাঢ়া

সংগ্ৰামী জনতাৰ নাই পৰাজয়

নাই পৰাজয় নিৰপবাধা শোণিতৰ

জয় জয় শাশ্বত জয়কাৰ ।

নিৰপবাধী শোণিতৰ নদী বলে

বৈ যক

ৰাজপথ বাঙলী হলে

হৈ থক

ধূলিত মিহলি হলে শিশুৰ সবগ

সংগীনত শুক হলে মাতৃত্বৰ অংগ

তথাপি নহবা ক্লান্ত

ভীষণ প্ৰতিজ্ঞাবে আগবাঢ়া তোমালোক ।

কৈবতাব অশমূহ্যত নলবা আশ্রয়

আগবাঢ়া আগবাঢ়া

জনতাৰ হৃদয় সাবধি তোমালোকৰ

নিবন্ধ আশ্রয়ত হব আলোকৰ জয়

সিহঁত হব পদনত ।

নিৰ্ভয়ে আগবাঢ়া,

কৈবতাক নতশিবে কবিবা স্বীকাৰ কয়

সংগ্রামী মানুহৰ কৈবত শোভাহীন

সেইবাবে

নিৰ্ভয়ে আগবাঢ়া, আগবাঢ়া

ভাৱৰ প্ৰতিজ্ঞাবে তোমালোক ।

দংশন

দ্বিপ্রহৰ বাতি মই শুনা নাই

কেতেকীৰ কোমল বিননি

শুনিছোঁ হাহাকাৰ বুকু ভঙা মানুহৰ

অজস্ৰ শব্দত ।

ঘোঁড়াৰ খুড়াৰ দৰে ভাব কঠিন স্পৰ্শত

প্ৰেতাশ্বাৰ দৰে ভয়াবহ প্ৰতি মুহূৰ্ত্তত

বগাই আছে

একোটাইত্ত কাৰ্শলা সাপ ।

আমি সেই সাপৰ মুখৰ

ভেকুলিৰ দৰে কৰো আৰ্ত্তনাদ

নিকপায়ত হওঁ নতশিৰ

আৰু কাঁড়বিদ্ধ পখিৰ যাত্ৰনাত

কৰো চিৎকাৰ

চায় ॥

কাবোৰাৰ চকু যদি হ'ল হেতেন সিক্ত

আমাৰ বেদনাত

সকলো ফোভৰ আগ্ৰেগিৰি হ'লহেতেন নিৰ্ৰূপিত

বোধহয় আমিও শুনিলো হেতেন

কেতেকীৰ কোমল বিননি

বুকু ভঙা মানুহৰ অজস্ৰ শব্দত

সহস্ৰ সহস্ৰ জনতাৰ কৰণ প্ৰশাসত ।

আউসীৰ জোন

অনেক নক্ষত্ৰৰ উচুপনি বুকুত সাবটি লৈ
দেবদাক, ঝাণ্ড-বন অনেক বৰচা বনৰ পাতত
নিশ্চুপ সবীশুপ শীতল হিমেল বায়ুৰ দাকণ আধাতেবে
স্বামীহীনা উজাগৰী নাবীৰ কাৰুণ্যৰে সাৰে আছিল
সাৰে আছিল এই বাতি :

অস্ত্ৰেন কোনো পুৰুষৰ চিৰাচৰিত গাণিকা গমনৰ নিৰ্ভৰতাৰ
নতুবা ব্ৰহ্মচাৰী পুৰুষৰ অত্যাচাৰ জৰ্জৰিত গাভৰুৰ অসহায়তাৰ
অথবা নেতৃত্বৰ বধৰ সাৰথি স্বৰূপ কোটি পতিৰ কাৰাবাবৰ
বা ক্লাবৰ বিলাসমত্তা বমণীৰ সতীত্বৰ অবক্ষয়ৰ গ্ৰেহী হৈ
সাৰে আছিল এই বাতি :

আক এই বাতি
মোৰ জুখোঁগৰ এইবোৰ অনেক বাতি হতাশাৰ খুন্দিয়া খুন্দিত
ভগা আইনাৰ খুন্খুনিৰ দৰে নিবৰ্থ যতিহীন কোবাচ,
আশাবে বাট চাই বোবা আউসীৰ জোনৰ অশ্রুমানত বন্দী ;

মোৰ স্মৃধৰ ছবি কঢ়িয়াই অনাৰ অক্ষম
এইবোৰ বাতি—অনেক বাতি
নক্ষত্ৰৰ উচুপনি বুকুত সাবটি লৈ
স্বামীহীনা নাবীৰ উজাগৰী কামনাৰে সাৰে আছিল,
সাৰে আছিল।

আমাৰ আজন্ম সংগ্ৰাম

ঠিয় পাছাবটোৰ উচ্চতালৈ উঠিবৰ বাবে
পুৱাৰ পৰা সন্ধ্যালৈ
সন্ধ্যাৰ পৰা পুৱালৈ
প্ৰতিদিনে আমি অহৰহ কৰিছোঁ সংগ্ৰাম
তথাপি পৰা নাই
যদি উঠিছোঁ দুখোজ পিছলোচাৰি
যিহেতু টিঙলৈ যোৱা পোন বাটটো বৰ ঠিয়
বৰ পিছল।

কিন্তু নিৰাপদ উচ্চভাত ভোমালোকৰ আৰোহন
আমাৰ অজ্ঞাত কোনোবা পথেদি
শিখৰত ভোমালোকে পুতিছা বিজয় নিচান
আক তললৈ চাই হাঁহিছা মাথোন
কাৰণ
আমি যে আজিও ভোমালোকৰ পাদ দেশত
ভোমালোকৰ হাঁহিবোৰ বন্দুকৰ শব্দ
ভাৰ প্ৰতিধ্বনিবোৰ একোটাইত বুলেট হৈ
আমাৰ বুকুৱেদি সৰকি যায়
আক যান্ত্ৰগাত ছট্ কট্ কৰি সহিছোঁ আজন্ম
ভোমালোকৰ হাঁহিব অৰ্থ।

যিহেতু পাহাৰটোৰ নিৰ্দিষ্ট টিঙটোত আমি উঠিব নোৱাৰো
 তোমালোকৰ বাটটোৰে আমি বাব নোৱাৰো
 কাৰণ, সেইটো বাট আমাৰ বক্তৰ কঁবালে বন্ধোৱা
 সেইবাবে এটা নতুন বাট, পোন বাট
 আমি বিচাৰিছোঁ
 আৰু টিঙটোৰ উচ্চতাত আৰোহণ কৰিবৰ কাৰণে
 আমি পুৱাৰ পৰা সন্ধ্যালৈ
 সন্ধ্যাৰ পৰা পুৱালৈ
 অহৰহ কৰিছোঁ সংগ্ৰাম।

ধুমুহাক জনাওঁ স্বাগত

ধুমুহাক জনাওঁ স্বাগত
 চৌদিশত আলোড়ন তুলি
 এইযে আহিল
 জাগৰণ কণ্ঠে কণ্ঠে
 সৰুৰূপ বিননিৰ দৰে
 বৈপ্লবিক স্বৰ।

ধুমুহাক জনাওঁ স্বাগত
 কোকিল-কণ্ঠী গায়কৰ কণ্ঠৰ
 তীব্ৰতৰ স্তবৰ সঞ্চাৰ
 কবি-কণ্ঠত ভাবৰ তিৰ্য্যাকতা
 শিল্পীৰ তুলিকাৰ শক্তিশালী ভাষা
 সকলোতে ধুমুহাৰ সমাগম
 উচ্চল সমুদ্ৰত
 উঠি অহা জোৰাবৰ প্ৰতি
 অভিনন্দন।

সময়ৰ বৈপ্লবিক ধুমুহাত
 জন্ম হ'ব এটি পুৰা
 শিঙল বায়ুৰ প্ৰবাহত
 হ'ব সমুদ্ৰল
 আবেগৰ বৰ লুইত অসীম অনন্ত।

আহিল ধুমুহা
 ভয়-গহনত উঠিল প্রতিধ্বনি
 সময়ৰ চিনাকি পৰশৰ
 অচিনাকি ককৰ্শতা
 এইবাৰ সমদলে খেদো
 এটা বিপ্লবৰ নতুন চেতনাৰে
 আমাক, জীয়াই তোলে।
 অনেক প্রভাতী সপোন
 এই প্রভাতত।

বক্তা নিচান

শীতৰ জুহাৰ দাঁতিত বহিঃস্থিছিলো আইতাক
 আৰু সহকাৰি-চোতালত লেন ধৰি ধৰি
 স্থিতিছিলো। আইতাক, দৈত্য মানে কি?

আইতাই কৈছিল:

দৈত্য হেনো ওখ পাখ বিকৃত বদনৰ
 কেচ, কেচ, কৈ ক'লা এটা বিভৎস দানব।

আকৌ এদিন—

বজাবৰ জুই যেন থবৰ শুনি মোৰ আইতাই কৈছিল
 দৈত্য আৰু দানবৰ সহযোগ বুলি।

ভয়ত পেপুৰা লাগি আইতাৰ পৰা
 জানিলো সেইদিনা,

দৈত্য আমাৰ তেনেই চিনাকি।

আৰু এদিন ডাঙৰ হৈ আইতাই সন্ধিয়াই যাবা

দৈত্য দানবৰ মিতিবালিত ফুক হৈ

বাত পথত শাৰী পাতি যাওঁতে

দেখা পালো দানবৰ ইঙ্গিতত

মোৰ কাষতে এটা চেমনীয়াৰ বক্তান্ত দেহ

আৰু

তাৰ তেজ্জৰে তুম্বালি কামিজৰ

এবথলা কাপোৰৰ পৰা উৰা দেখা পালো

বক্তা নিচান।

দেখা পালো

যুক্তিৰ নতুন বিশ্ব।

আমি নীলকণ্ঠ

এইডবা কুমারী মাটিত
আমার ভবিষ্যতর বাধে
পচাব খুজিছোঁ
উপলব্ধি গুটি

যদি হয় এজোপা সোণালী ফুল
আমি তাত সাব-পানী দি
জায়াই তুলিম
এটা দুটা কে গুটিবোর চিঙি নি
অন্য ঠাইত কেই দিম
তেতিয়া সেইবোর ঠাইত
অনেক সোণালী ফুল হ'ব।

সেই গুটিত যদি হয় বিষ-বৃক্ষ
তার বাবে চিন্তা নাই
কাৰণ
আমি নীলকণ্ঠ।

মোর খোজ বোর

মই যেতিয়া উভতি চাওঁ
মোর খোজ বোর
বালিৰ ধুমুহাত বিলীন হয়।

মই যেতিয়া অগ্রসৰ হৈও
তোমাৰ খোজবোৰত
মোর খোজবোৰ
মিলি যায়।

মই যেতিয়া হহকি আহোঁ
মোর খোজবোৰ
তোমাৰ খোজৰ কাষত
বিকৃত হয়।

মই যেতিয়া বৈ থাকোঁ
বালিৰ ধুমুহাত
নিজেই বিলীন হওঁ।

প্রস্তুতি

নাবিহীন পাতেরি সৰ্বক অহা
এচমকা সোণালী পোহৰ
খিৰিকিত খুন্দা খাই
বেবৰ জলঙাই জনাই স্বাগত
এতিয়া পবিল যতি চিকুণ পুৰাব
আলমুখা ভাবৰ বিলাস।

বাহিবত কোলাহল জীৱনৰ যুদ্ধ
মা, দিয়াচোন চাহপানী এবাত
জীৱনৰ শাপিত ধাবত খোজ দিবলৈ
ঘাওঁ আগবাঢ়ি।

ঘড়ীৰ কাটাৰ দৰে আমাৰ ঘোৱন যায়
লুইতৰ পানীৰ দৰে আমাৰ সময় যায়
তথাপি ভাল লাগে চিকুণ পুৰাব
আলমুখা ভাবৰ বিলাস,
নাবিহীন পাতেরি সৰ্বক অহা
সোণালী পুৰাই
সোঁৱবাই জীৱনৰ যুদ্ধ।

যোৱা বাতিৰ সকলো পৰিকল্পনা
এতিয়া পণ্ড
আকৌ সুৰবি চাওঁ সময় সত্বে
মিলে নেকি জীৱনৰ ছন্দ।

যিহেতুকে

হাতে হাতে মিলাই দিয়া হাত
আঙুলীত আঙুলীৰে খামুচি ধৰি
নিৰ্ভীক বীৰৰ দৰে ঠিয় দিয়া
এজন দুজনকৈ তোমালোক।

মূহাৰ দুৱাৰ দলিত
আমি ঠিয় দি আছে
কোনে জানে কিমান দূৰত্বত সেই দণ্ড
ধণ্ড ধণ্ড কৰি আমাৰ দেহ
কৰা হৈছে ভাগ
যিহেতু আমাৰ নিৰ্মাণিত মেৰুদণ্ড।

ভেঙলোক আমাৰ দেহতা (!!)
ব'দত শুকাই বৰষুণত তিতি
আমি ফুল আহৰণ কৰো আৰু পূজা তিওঁ
তথাপি আমাৰ প্ৰতি সিহঁতৰ মমতা নাই
আমি কিন্তু সিহঁতৰ প্ৰতিটো কথাত
কৰো উঠ-বহ
যিহেতু আমি নিৰ্মাণিত প্ৰানী।

আমি বেদনাত কবিলে আত'নাদ
সিহঁতে কাণত আঙুলী দিয়ে
তথাপি কেতিয়াবা আমাৰ গৃহলৈ আহি
উপহাৰ দিয়ে
ঘৰীয়ালৰ চকুপানী;
আমি তাতেই হওঁ পৰিতপ্ত
বিহেতু আমি নিষাধিত প্ৰাণী।

প্ৰতিটো শব্দৰ ঘৰ্ষণত

শব্দৰ অবিৰাম ঘৰ্ষণত কেতিয়াবা উপঙি আহে নিৰ্জনতা
প্ৰতিটো বোজৰ ধূলিত সৰে ঐকান্তিক গোপনীয়তাৰ ভ্ৰাণ
বৰ্ণ আৰু ভাবৰ সংঘাতৰ প্ৰসূতি সদনত
হাঁহিব প্ৰমূল্যেৰে জোখা হয় হঠাতেই দৰদী জোনাক।

ঘৰ্ষণহীন শব্দৰ গন্ধত নিস্তেজতা হয় পশমিত
কবৰৰ অতল অন্ধকাৰৰ চিৰন্তন মহিমাত
লাহে লাহে শুভৈ পৰে ধূমায়িত আকাশৰ সৌষ্ঠব
জঠৰ আবেলিৰ এডাম্বাত আশ্ৰয় লৈ ক্ষণিক যৌৱনে
হাহাকাৰৰ জুইশলাত বচে ভাগৰুৱা বাটৰ নিবন্ধন।

শব্দৰ গাঁঠনিত ঘনীভূত চেতনাই ঠিয় দিয়ে
অশ্বাৰোহী সৈনিকৰ আগমণিৰ নিশ্চিত সংকেতৰ দৰে
নদীৰ বুকুত জ্বলিয়াই কল্পনিত মনোহৰ সৌন্দৰ্য্যত
লুকাই বয় সৃষ্টিৰ আদিম তথ্যৰ জন্মভূমি।

জন্মৰ প্ৰাৰম্ভিক মুহূৰ্ত্তৰ পৰা শব্দৰ অহৰহ সংঘাত
জৈৱিক বাসনাত উদ্ভূত প্ৰতিখন বঙ্গশালাই
বৰ্ণ আৰু ভাবৰ প্ৰসূতি সদন
তাতেই জোখা হয় একোটা হাঁহিব প্ৰমূল্যেৰে
প্ৰতিটো শব্দৰ ঘৰ্ষণত উপঙি অহা নিৰ্জন জোনাক।

মেলি দিয়া দুখন হাত

আমাৰ কান্দোনতো সিহঁতে হাঁহে
সিহঁতে হাঁহে

কাৰণ—

আমি নতশিৰে সিহঁতৰ যন্ত্ৰ হওঁ।

আমাৰ দুখত সিহঁতে উপহাস কৰে
আৰু—

যন্ত্ৰৰূপে আমাক খটুৱায়

পুৱাৰ পৰা নিশালৈ।

সিহঁতে আমাক কিন্তু প্ৰতিদানত দিয়ে দলিয়াই

এমুঠি এবোহা ভাত।

পৰম্পৰাগত সেই এমুঠি ভাতেই আমাৰ
কোনোবা যুগতে কাঢ়ি নিলে মুখৰ মাত
আৰু নতজানু হৈ সিহঁতৰ পুতৌৰ বাবে
মেলি দিছো দীঘলকৈ আমাৰ দুখন হাত।

সিহঁত শুই আছে

ফুট পাথৰ যুকলি মজিয়াত

সিহঁত বচত বছৰ শুই আছে

তাতেই সিহঁতৰ জ্ঞান অকুৰিত হয়

দৈহিক ক্ষুধাৰ তাড়নাত

পেটৰ ক্ষুধাত বিকলাঙ্গ হয়

সিহঁতৰ সম্মান

সিহঁতৰ মস্তিষ্ক

সেইবাবে সিহঁত শুই থাকে ভাত

পুৰুষৰ পাছত পুৰুষ

মহা নগৰীৰ আৰব জনাৰ দমত

সিহঁতৰ ভবিষ্যত

একোটা লাফৰ নথকা খালি বটল হৈ

পোত যায়

যুগ যুগ ধৰি সিহঁত বাহিৰত

জ্ঞান চেতনাৰ

মাথোন সিহঁতৰ স্বপ্ন হুবেলাৰ আহাৰ

আৰু বাস্তৱ মৈথুন

তাৰ পাছত সিহঁত শুই আছে

পুৰুষৰ পাছত পুৰুষ.....

[.....কিন্তু সিহঁতক অগাই দিবই লাগিব
দিবই লাগিব

ফুটপাথৰ পৰা সিহঁতক নিবই লাগিব

কালিলৈ নহয়; আজিয়েই আজিয়েই.....]

আমাৰ কঠিন দেহ

আকণ্ঠ কৰিছো পান
তোমালোকে দাঙি ধৰা
চতুৰ্থৰ পিয়লাত হলাইল

সৰ্বদায় কৰিছো সহ
আমাৰ কংকাল দেহত
তোমালোকৰ চাবুকৰ কোব

ইয়াকেই চাই তোমালোকৰ অটুগাস
অথচ আমাৰ ঘৰ্মাক্ত শ্ৰমৰ অবদানত
তোমালোক শেঠ বৈ জীয়াই আহি।

ঘামবোৰ
আমাৰ শ্ৰমাস্তবৰ ঘামবোৰ
লাহে লাহে মিলি গৈছে বক্তৰ কোবাল নদীত ।

বক্তৰ নদীত আমাৰ ঘামৰ ক্ৰন্দন
ভাহিব লাগিছে অবিৰাম
অবিৰত এতিয়া তেজৰ ক্ৰন্দন
তেজৰ ক্ৰন্দন আমাৰ হব বন্ধ
স্নায়ুত তাৰ চিন দেখা পাইছো
দৰিদ্ৰতাৰ চিংকাৰৰ ঠাইত এদিন
জলিব তেজৰ গুলিঙ্গ

ঘামেৰে সিক্ত আমাৰ কঠিন দেহ
সাবপাই উঠিব

আৰু ছহাতৰ সবল খামোচৰ মাজত
সাব পাই উঠিব
আজীবন শিলভঙা সেই হাতুৰীটো।